

A U R A

TIDSKRIFT FÖR AKADEMISKA STUDIER AV NYRELIGIOSITET

Liselotte Frisk & Peter Åkerbäck, *Den mediterande Dalahästen. Religion på nya arenor i samtidens Sverige*, Dialogos Förlag 2013

Lisbeth Mikaelsson

Aura: Tidskrift för akademiska studier av nyreligiositet, Vol. 8 (2016), 90–93.
doi: <https://doi.org/10.31265/aura.514>

De första tio årgångarna, utgivna mellan 2009 och 2018, av *Aura: Tidskrift för akademiska studier av nyreligiositet* (ISSN: 2000-4419) publicerades ursprungligen i tryckt format. Från och med volym 11 (2020), har tidskriften omarbetats till en diamond open access-tidskrift, och har bytt namn till *Aura: Tidskrift för akademiska studier av nyreligiositet* (ISSN: 2703-8122). Samtliga artiklar, redaktionella texter och bokrecensioner från volymerna 1–10 publiceras nu online med open access (Creative Commons BY-SA 4.0 licence) med tillstånd från författarna.

For the first ten volumes, published between 2009 and 2018, *Aura: Tidskrift för akademiska studier av nyreligiositet* (ISSN: 2000-4419) was exclusively available in printed form. Starting with volume 11 (2020), the journal is re-envisioned as a diamond open access journal and will be renamed *Aura: Tidskrift för akademiska studier av nyreligiositet* (ISSN: 2703-8122). All articles, editorials, and reviews from volumes 1–10 are published online in open access form (Creative Commons BY-SA 4.0 licence) with the permission of the author(s).

Bokanmeldelse: *Den mediterande Dalahesten. Religion på nya arenor i samtidens Sverige.* Av Liselotte Frisk og Peter Åkerbäck. Dialogos Förlag, 2013. 240 s.

Engelskspråklig utgave: *New Religiosity in Contemporary Sweden. The Dalarna Study in National and International Context.* Equinox, 2015. 193 s.

Boken er basert på forskningsprosjektet *Den mediterande dalahästen: Globaliserad samtida religiositet i i lokal utforming och på nya arenor*, et banebrytende prosjekt finansiert med støtte fra det svenske forskningsrådet fra 2008 til 2011.

Prosjekttittelens dalahest er en fargerik trehest som symboliserer den svenske regionen Dalarna. Tittelen gir hesten en meditatv vri, som indikerer at typiske New Age eller nyreligiøse aktiviteter har fått fotfeste i den pittoreske landsdelen. Dalarna er kjent for sin kulturarv og sine tradisjonelle verdier og fungerer som en identitetsregion for hele Sverige. Å kartlegge omfanget av og karakteren til den religiøse endringen som pågår var formålet med prosjektet, og boken legger frem resultatet av prosjektarbeidet. Liselotte Frisk er professor ved Högskolan Dalarna og den fremste svenske ekspertten på nye religiøse bevegelser. Hennes publikasjonsliste på dette området teller atskillige bøker og artikler. Medforfatter Peter Åkerbäck er forskningassistent i religionsvitenskap ved Högskolan Dalarna.

Prosjektet må hilses velkommen som en sjelden empirisk undersøkelse av hvordan viktige religiøse trender i samtiden har fått et lokalt nedslag. Det foreligger for eksempel ingen sammenlignbar undersøkelse av dette slaget i nabolandet Norge. I likhet med de andre skandinaviske landene er Sverige i stor grad et sekularisert land med en dominerende luthersk kirke som kan dateres tilbake til den protestan-

tiske reformasjonen på 1500-tallet. Svenska kyrkan, som den kalles, er ikke lenger statskirke, men er fremdeles landets viktigste religiøse institusjon med ulike forgreninger i samfunnet. Kirken er representert i alle lokalsamfunn. Boken drøfter kirkens rolle i det multireligiøse samfunnet og presenterer lokale kirkelige responser på utfordringene fra nyreligiøst hold. Også andre kirke- og religionssamfunn i regionen blir beskrevet i boken.

En undersøkelse av lokale religiøse fenomen kunne selvsagt vært gjort på mange måter. Strategien i dette tilfellet har vært å fokusere på lokale produsenter av hva man kunne kalle åndelige produkter, slik som healing, meditasjon, terapikurs og retreats, som for det meste tilbys på sentre, klinikker, i foredragslokaler og på andre sekulære arenaer. I tillegg ble enkelte religiøse grupper og nettverk studert. Det viste seg vanskelig å etablere klare grenser når det gjaldt utøverne som ble inkludert i undersøkelsen. Det var flere grensetilfeller, for eksempel personer som bodde utenfor Dalarna som kunne gi et sporadisk foredrag eller kurs i landsdelen. Forskerne bestemte seg da for bare å inkludere folk som bodde i Dalarna. Metodologien gjorde det også vanskelig å fange opp utøvere av typen "tause entreprenører," altså utøvere som ikke annonserer sine tjenester eller gjør seg synlige på andre måter. Og skulle man inkludere for eksempel yoga-instruktører som anser det de driver med som rent sekulært? Boken er forbilledlig ærlig om dilemmaene prosjektet måtte takle og valgene som måtte tas for å lage en håndterbar undersøkelse (jf. s. 34–45). Alt i alt viste strategien seg å være fornuftig, og resultatet har blitt en instruktiv oversikt over grupper, utøvere og deres aktiviteter i Dalarna.

I alt ble 443 produsenter registrert, og til sammen tilbød disse 737 aktiviteter. Av disse ble hver fjerde produsent kontaktet via telefon for å få opplyst om antall klienter i løpet av en uke. Dette resulterte i 83 respondenter som oppga til sammen 1260 deltagere i løpet av en uke. Hvis dette antallet er representativt også for de øvrige produsentene,

kan det anslås et tall på om lag 6200 deltagere per uke, en anselig mengde i en totalbefolkning på 277,047 personer (i 2010).

Regional geografi har vist seg å være religiøst produktiv i tilfellet Siljan sjö. De naturskjønne omgivelsene rundt innsjøen har vært rekreasjonsmål i lang tid. Helt siden 1960-tallet har mange UFO-observasjoner vært gjort her og et nettverk av UFO-entusiaster ble dannet i 1985. En annen nyreligiøs gruppe er Siljans måsar, opprettet i 2009. Denne gruppen mottar kanaliserte brudskap fra de såkalte "Siljans herrer." Forskerne avdekket her en overraskende forbindelse til den tyrkiske gruppen World Brotherhood Union Mevlana Supreme Foundation, som oppsto i 1966 i Istanbul. Forbindelsen blir drøftet som et eksempel på globalisering – begrepet viser til at idéer og produkter som spres globalt antar lokale trekk når de får grobunn i en gitt kontekst. Begrepet er selvsagt relevant for mye av det som foregår under merkelappen nyreligiøsitet.

Boken er skrevet i et klart og lettfattelig språk, uten fiksfakserier. Fremstillingen er hele veien teoretisk informert og reflektert, og forfatterne forholder seg fortjenstfullt til nøkkelbegreper som religion, spiritualitet, globalisering, sekularisering og individualisme. Funn og konklusjoner drøftes i forhold til relevant internasjonal forskning. Paul Heelas og Linda Woodheads velkjente undersøkelse av Kendal i England, *The Spiritual Revolution: Why Religion is Giving Way to Spirituality* (2005) er en naturlig referansetekst. Forfatterne innlater seg imidlertid i diskusjoner med en rekke forskere, og bruker sine egne funn til å utfylle eller kritisere andre studier. Boken plasserer Dalarna på det internasjonale forskningskartet over religiøse endringer i vår tid.

Lisbeth Mikaelsson

Anmeldelsen er en noe omarbeidet oversettelse av en engelsk versjon som skal trykkes i *Nova Religio: The Journal of Alternative and Emergent Religion* i løpet av 2017.

Reprinted by permission from *Nova Religio: The Journal of Alternative and Emergent Religions*.